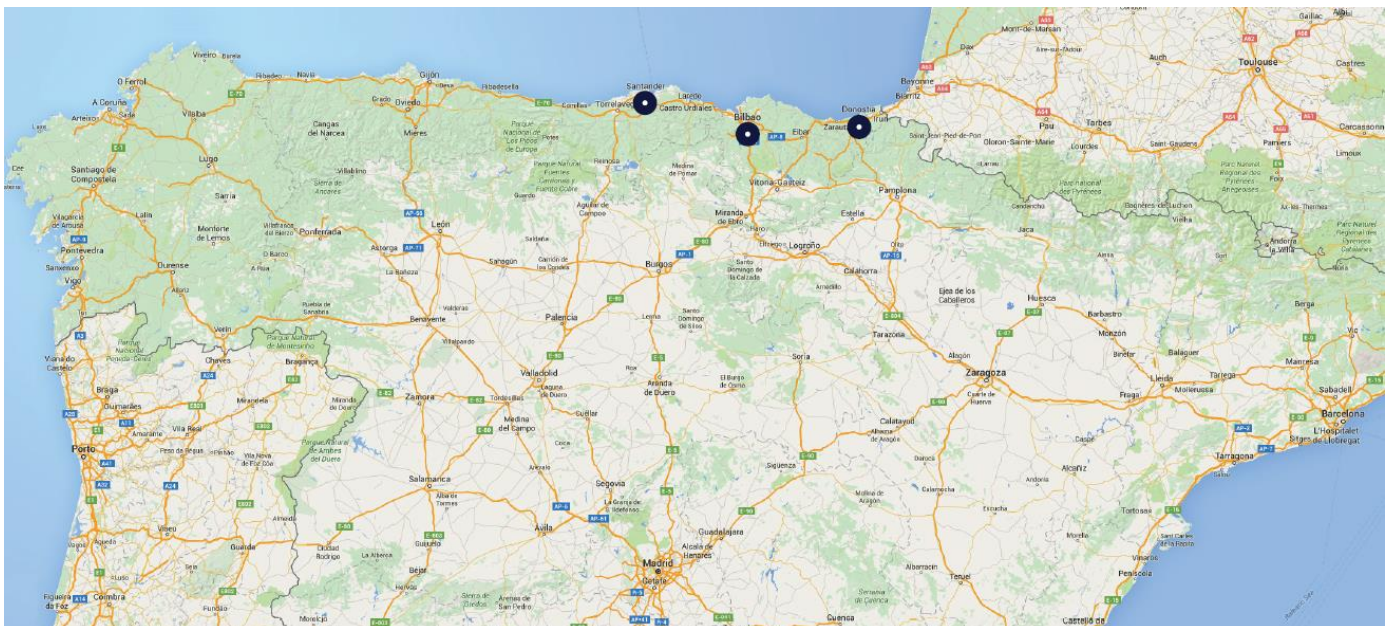

2016

Rapport fra Kulturudvalgets studietur til

SANTANDER, BILBAO & SAN SEBASTIÁN

- Ankomst og indkvartering i Santander
- Besøg på Sejlsportscentret

Besøg på Sejlsportscentret "Prince Phillip Center for High Performance Sailing" i Santander

Kulturdvalget besøgte Sejlsportscentret i Santander mhp. at samle indtryk forud for etableringen af et sejlsportscenter i Aarhus og høre mere om de erfaringer, man havde gjort sig i forbindelse med afviklingen af VM i sejlsport i 2014. Udvalget blev modtaget af lederen af Sejlsportscentret Julia Casanueva, der også er præsident for det spanske sejlsportsforbund.

I besøget deltog desuden byrådsmedlem Juan Domingues Munaiz, chef for sportsforvaltningen Antonio Gomez Martín, landstræner/ olympisk chef Antonio Ripoll og teknisk chef Rodrigo Alonso fra det spanske sejlsportslandshold. Endelig deltog en lokal advokat, der var aktiv i arbejdet omkring organisering og afvikling af VM i sejlsport i 2014.

Besøget blev indledt med en rundvisning på Sejlsportscentrets område med særligt fokus på områder, der var tilbygget og udviklet til VM i sejlsport i 2014. Herunder den flotte nye tribune, der under VM blev brugt til tilskuerspladser og præmieoverrækkelser. Tribunen var anlagt med en fantastisk udsigt over indsejlingen, og lederen af sejlsportscentret Julia Casanueva forklarede, hvordan man under VM havde succes med at gøre eventen så publikumsvenlig som mulig ved at trække flest mulige sejlads (i hvert fald afslutningerne) tæt ind til havnen, så publikum kunne følge begivenhederne på tæt hold.

Byrådsmedlem med ansvar for bl.a. sportsområdet Juan Domingues Munaiz fortalte om, hvordan området før byfornyelsen op til VM i 2014 havde været et trist, gråt område, der ikke længere blev brugt aktivt. I forbindelse med forberedelserne til VM i sejlsport i 2014 gennemførtes en omfattende reovering af området, som i dag fremstår meget attraktivt i hjertet af Santander.

Denne byfornyelse og de mange aktiviteter og PR, som ISAF 2014 medførte, har været et stort plus for byen Santander. For det spanske sejlsportsforbund og Sejlsportscentret har erfaringerne fra ISAF 2014 været mere blandede, idet man oplevede en del udfordringer mht. både økonomi, organisering og afvikling. Bl.a. pegede man på udfordringer i forhold til sponsoraftaler og inddragelse af frivillige. Der deltog mange frivillige i VM, hvilket er en absolut nødvendighed, men man havde ikke tilstrækkelige midler til at "nurse" de frivillige, så de fik tilstrækkelig anerkendelse for deres indsats.

Sejlsportscentret har et areal på ca. 1400 m² og et budget på 700.000 €. Heraf bidrager kommunen med 80.000 €, regionen med 60.000 € og staten med 65.000 € herudover, mens det resterende beløb skal indtjenes ved aktiviteter på centret samt tilskud fra det spanske sejlsportsforbund. Aktiviteterne består i dag af undervisning for børn, skoler og klubber, ligesom man forsøger at inddrage mange forskellige brugere. Bl.a. er der også igangsat aktiviteter og gjort plads til andet end traditionel sejlsport – også f.eks. roning, kajak og dykkere. Sejlsportscentret er økonomisk udfordret bl.a. som en konsekvens af et økonomisk underskud fra VM i sejlsport 2014, samt meget store udgifter til bl.a. arealleje til de statslige havnemyndigheder. Der arbejdes derfor kontinuerligt på at finde nye indtægtsmuligheder og nye samarbejdspartner.

- **Transport til Bilbao**
- **Rundvisning og introduktion til Guggenheim-museet**
- **Møder på turistkontoret i Bilbao om “Bilbao-effekten”**
- **Transport til San Sebastián**
- **Møde om Kulturpolitikken i Aarhus Kommune**

Guggenheim-museet

Udvalget indledte besøget i Bilbao med en rundvisning på Guggenheim-museet, der åbnede i 1997 og hvert år tiltrækker i omegnen af en million besøgende. Det har haft en uvurderlig betydning for opblomstringen af den gamle industriby. Museet rummer 11.000 m² udstillinger fordelt på 19 gallerier.

Efterhånden stod det klart, at kultur som økonomisk trækraft var et vigtigt element i at få regionen på fode igen, og i 1997 åbnede så det spektakulære Guggenheim-museum, tegnet af den internationale stjernearkitekt Frank Gehry. Det blev en game-changer, der både symbolsk og reelt var med til at åbne området for internationale investeringer og turisme.

Nu er Bilbao med sine 355.000 indbyggere og en befolkning på tæt på 1 mio. med de omliggende byer rankeret som 4. vigtigste europæiske by for investeringer.

Dernæst var der oplæg af direktøren for kulturområdet i Bilbao, Sr. Inaki Lopez. Han tog udgangspunkt i den samme fortælling om kulturen som driver for en økonomisk udvikling. Han lagde vægt på at vise, at der, trods Guggenheim-effektens utvivlsomt store betydning såvel økonomisk som kommunikativt og psykologisk, trods alt også var sket en lang række andre vigtige kulturudviklinger med økonomisk betydning.

Møder på turistkontoret i Bilbao om “Bilbao-effekten”

Først redegjorde Bilbaos Councilor for Youth and Sports Area, Ms. Oihane Aguirregoitia, for den historiske baggrund, hvor Bilbaos hundredårige styrkeposition som ret velstående regional industriklunge med skibsværfter og tung jernindustri sang på sidste vers i begyndelsen af 1980'erne. En stor oversvømmelse i 1983 markerede overgangen til en uvis periode, hvor søgen efter ny identitet og nye strategier for et erhvervsgrundlag baseret på værdiberiget industri og en forøget service-sektor var på dagsordenen.

Guggenheim-effektens økonomiske betydning er siden åbningen opgjort til 3,224 mia. €, baseret på de 15 mio. besøgende i perioden siden 1997, hvoraf 63 % er kommet fra udlandet. 2015 var det næstbedste år nogensinde med ca. 1,1 mio. besøgende – normalt ligger det på ca. 850.000. Det vurderes, at museet betyder en ekstra årlig omsætning i byen på ca. 500 mio. €.

Museet ses som Bilbaos visitkort mod verden, men er kun udgangspunkt for en udvikling – ikke endemålet. Man arbejder med de tre C'er: City, som markerer byens internationale dimension og turismen; Creators, som markerer en satsning på innovativ erhvervsudvikling; og Citizens, hvor man søger at imødekomme borgernes kulturelle behov.

Kulturstrategien, La Marca Bilbao, satser på en række temaer: 1) kulturfaciliteter, 2) festivaler og kulturelle events, 3) kunst og design i byen, 4) baskisk kultur, 5) priser og awards, 6) netværksdannelse.

Der er en række kulturinstitutioner i byen, blandt andet et museumsnetværk med maritimt museum, baskisk museum, museum for religiøs kunst samt kunstmuseet Teathro, som alene har 250.000 besøgende. Desuden flere teatre, f.eks. Euskalduna, et teater i et skibsværft, BBC Bilbao, et stort udstillingscenter, Alhondiga Multifunctional Center, som blandt andet indeholder bibliotek, ABAO Society, en non-profit organisation, der arbejder for udbredelse af opera og Aste Nagusia, en kæmpe 9-dages festuge i august med over 300 arrangementer og et budget på 3 mio. €.

I drøftelsen med direktøren blev det tydeligt, at der måles på den økonomiske effekt af alle større begivenheder. Flere eksterne firmaer laver analyserne efter samme metodik, der blandt andet indbefatter en vurdering af direkte og indirekte økonomiske effekter og interviews med besøgende.

Også betydningen af det lokale fodboldhold blev understreget, både som økonomisk bidragsyder, men også som kulturel identitets-skaber. Atletico Bilbao spiller i La Liga og genererer enorm omsætning, når to af verdens absolutte topklubber Real Madrid og Barcelona aflægger visit. Det samme er tilfældet med Real Sociedad i San Sebastian, hvor det kun er baskiske spillere, der er på det lokale hold – i modsætning til alle de andre hold i La Liga. Gastronomien betyder ligeledes meget for området. Med en af de højeste koncentrationer af Michelinstjerner (28) i regionen, er den blevet et mål for gastro-turismen, der får stadig større betydning.

Byens kulturbudget udgør 42,7 mio. €, ca. 122 € pr. indbygger. Det svarer til 8,56 % af det kommunale budget, hvor det er 1,4 % i Aarhus. Den baskiske region beholder selv 94 % af skattekroneerne, hvilket er en særordning. Desuden har regionen modtaget en del EU-midler til infrastruktur.

Den sidste oplægsholder var turistchef Sr. Kepa Olabarrieta, som talte om modtagelse af internationale gæster. Med udgangspunkt i Bilbaos historiske rolle som industriby pointerede han, at byen aldrig ville være blevet turistmål, hvis ikke transformationen i 80'erne og 90'erne var sket. Ganske vist har der altid været en vis erhvervssturisme, knyttet til de sorte industrier, men efter transformationen har Bilbao satset på konferenceturisme og kultur-turisme

Den stærke og meget anderledes identitet kombineret med en traditionel og meget gammel kultur, som har fået en global vinkling, er værdifulde *selling points*.

Turismen er baseret på gode forbindelser, lufthavn, 5000 hotelværelser, hvoraf 10 % er femstjernede, mens de fleste af resten er firestjernede samt det store Euskaluna-konferencecenter. Disse faciliteter genererer ca. 1000 årlige møder og 200.000 erhvervsjurister og ca. 800.000 turister i alt (målt i antal overnatninger). Til sammenligning havde Aarhus i 2015 ca. 900.000 turistovernatninger.

- Møde med borgmester m.fl. på rådhuset i San Sebastian.
- Møde med direktør for DSS2016, Pablo Berástegui, på Tabakalera
- Rundvisning på Tabakalera
- Besøg hos San Sebastián's sportsforvaltning og rundvisning på sportsanlæg

Møde med borgmester m.fl. på rådhuset i San Sebastian.

Deltagerne fra San Sebastian var borgmester Eneko Goia samt medlemmer af byrådet Martin Ibabe (ansvar for Unge, Sport og Sikkerhed) og Jon Insausti.

Forberedelserne til kulturhovedstadsåret 2016 var præget af meget komplicerede politiske forhold. Der var borgmesterskifte i 2011, hvor en tilhænger af kulturhovedstadsprojektet blev afløst af en modstander. I forberedelsesårene 2011-15 skulle man herudover manøvrere i en virkelighed, hvor der i de fire involverede administrative niveauer (stat, region, provins og kommune) var tre forskellige politiske flertal. Stridighederne er nu mere eller mindre bilagt.

Programmet er værdibaseret og handler meget om, hvordan man kan leve fredeligt sammen. Det bygger ikke på en række mega-begivenheder, men det var nok, hvad folk havde forventet, i stedet for en mængde arrangementer uden den helt store synlighed. Måske er det kun de borgere, der aktivt medvirker, der føler et ejerskab til projektet. Byen prøver nu at skabe nogle store, visuelle events for at styrke borgernes ejerskab mere bredt.

Målene er at skabe flere kulturinitiativer, skabe nye relationer og ændre byens image (fra vold til kultur). Det er ikke i sig selv et mål at tiltrække flere turister, da man allerede oplevede et turistboom, da ETA's voldelige aktiviteter ophørte (den militante, baskiske selvstændighedsbevægelse ETA erklærede se-nest i januar 2011 permanent våbenhvile)

DSS2016 har en avis som sponsor, hvilket har betydet, at de øvrige medier har antaget en negativ attitude. Borgmesteren anbefaler, at man samarbejder med alle medier. Kommunikationsstrategien går ud på at håndtere borgernes forventninger, og man bruger på grund af befolkningens aldersstruktur navnlig de traditionelle medier.

Man arbejder med en model, hvor kulturinstitutionerne selv er projektansvarlige, men har oplevet en del modstand fra institutioner, der har fået afslag på ansøgninger. Samarbejdet med idrætten har været vanskeligt, da man ikke har ønsket elementer i programmet, der er baseret på konkurrenceprægede aktiviteter. Budgettet er finansieret med 92 % offentlige midler og 8 % private. Regionen, provinsen og byen har hver bidraget med 15 mio. €, mens bidraget fra staten har været meget lille og knyttet til specifikke projekter.

I begyndelsen var projektet alene båret af byen, men regionen er nu også med i et aktivt samarbejde, hvilket også gælder baskere bosat uden for den baskiske region. Der er et godt samarbejde med den anden kulturhovedstad, Wrocław i Polen, og med andre nærliggende byer.

Det var et selvstændigt mål for byen at styrke kulturen, og 2016 blev brugt som en "undskyldning" for dette. Der evalueres efter et meget bredt evalueringskoncept. Arbejdet pågår til og med 2018. Man ville nok have valgt at lade byens egen kulturorganisation køre projektet, i stedet for at overdrage det til en ny, selvstændig enhed, hvis man havde vidst, hvad man ved nu.

Møde med direktør for DSS2016, Pablo Berástegui, på Tabakalera

Hovedideen bag kulturhovedstadsprojektet er "Reflect!" Det er et værdibaseret projekt, der skal tage hånd om europæiske problemer, og hvordan kulturen kan bidrage til de nødvendige forandringer. På disse punkter ligner DSS2016 i høj grad Aarhus2017. Hertil kommer så det særlige fokus på, hvordan vi kan leve sammen, hvilken har en stor relevans i netop San Sebastian, som havde det største antal dræbte i forbindelse med ETA's terrorhandling.

Derimod ser direktøren det ikke som et formål i sig selv at få mange store begivenheder eller "mere kultur". Herefter fik udvalget vist en kort informationsvideo: "Culture to live together". Udvalget noterede sig følgende centrale pointer om DSS2016:

- Kunst og kultur ses som et fælles europæisk sprog.
- De arbejder med tre "fyrtårne" i opbygningen af programmet: Peace, Life, Voices.

- Kulturinstitutionernes almindelige programmer indgår ikke i DSS2016, medmindre de bygger på samme tanker som kulturhovedstadsprojektet.
- De politiske uoverensstemmelser undervejs i processen har beriget projektet, men har ikke gjort det lettere. Men programmet og ideerne bag har været stærke nok til at overleve omskiftelserne.
- "Går du alene, går du hurtigt. Går I sammen, kommer I længere", har været noget af filosofien bag processen.
- Projektets temaer har været kontroversielle, og tilgangen til sponsorer har måttet tilpasses dette.
- Oprindeligt var budgettet på 89 mio. €, men det aktuelle budget er på ca. 48 mio. €. Det har bl.a. haft konsekvenser for kommunikationsindsatsen, f.eks. city dressing.
- Kræfterne bruges på at få alle medier i tale for at øge forståelsen for programmet.
- Åbningsevenen var en fiasko forstået på den måde, at den ikke var så spektakulær, som folk havde forventet, og indholdet var for symbolladet.
- Arbejdet med legacy bygger bl.a. på samtaler med direktørerne for en række andre kulturhovedstæder.

Rundvisning på Tabakalera

Tabakalera er en tidligere tobaksfabrik, der er ombygget til kultur- og kunstcenter. Det ligger centralt i San Sebastian og åbnede i september 2015. Det er på 37.000 m² og er både produktionscenter for moderne kunst og tilbyder et rigt program af udadvendte aktiviteter. Det er således sammenligneligt med Godsbanen i Aarhus, men en hel del større.

Ud over produktion og programmer indeholder det en række kulturelle institutioner, f.eks. San Sebastian International Festival, Extepare Basque Institute, det baskiske Filminstitut samt en række private initiativer, f.eks. Impact HUB Donostia, et innovationscenter for erhvervsudvikling, og Kabiagunea, en erhvervs-klynge, der fokuserer på by- og landsskabsudvikling.

HirikiLabs er laboratorier for digital kultur og teknologi, hvor eksperimenter med den kulturelle del af teknologien finder sted i form af seminarer, workshops, projekter og lignende formater.

UBIK er Tabakaleras *Creation Library* – et åbent og velindrettet bibliotek på 2000 m², der inspireret af Dokk1 satser på gode opholds- og studiemuligheder samt *maker spaces* og understøttelse af aktive brugere.

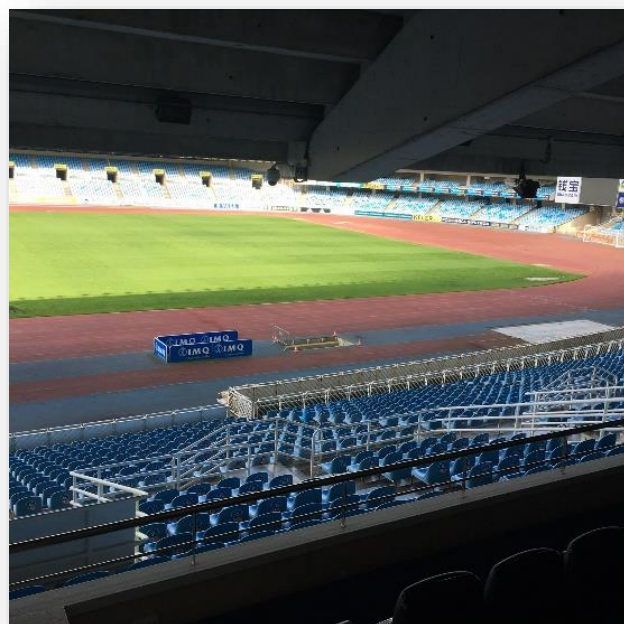
Besøg i Sportsbyen (Ciudad Deportiva) i San Sebastián

Kulturudvalget besøgte Sportsbyen for at besøge de mange faciliteter og få en introduktion til byens indsatser på sportsområdet fra San Sebastians sportsforvaltning og politikere med ansvar for sportsområdet.

Sportsbyen i San Sebastian er et stort område midt i byen, hvor en lang række specialfaciliteter til både elite- og breddeudøvere er samlet.

På området ligger bl.a. fodboldstadion inkl. atletikanlæg, overdækket cykelbane, svømmehal, skøjtehal, skaterbane, pelotabaner, basketballhal, skakhal og kampsportsfaciliteter. Besøget blev indledt af byrådsmedlem med ansvar for Unge, Sport og Sikkerhed Martin Ibabe og leder af sportsforvaltningen Leire Landa, der fortalte om sportsområdets organisering og strategiske arbejde.

Sportsområdet i San Sebastian er i vidt omfang offentligt finansieret med en række offentligt ejede faciliteter (Sportsbyen og lokale multihaller/multibaner) Hovedparten af faciliteterne ejes og drives af offentlige myndigheder, mens enkelte er private haller og drives af lokale klubber. Der arbejdes med en abonnementsordning, hvor byens borgere kan tegne årsabonnement, der giver adgang til alle byens offentlige sportsfaciliteter til en meget favorabel pris. Skal man deltage i holdaktiviteter i faciliteterne, vil der ofte være et yderligere abonnement for det konkrete hold, som betales direkte til de klubber eller tilsvarende, der udbyder aktiviteten. Deltagelse er billigere, hvis man samtidig er medlem af de kommunale faciliteter.

Sportsforvaltningen arbejder ud fra en politisk vedtaget strategi, der arbejder med en række overordnede målsætninger om bl.a. at styrke sport og fysisk aktivitet i befolkningen, samt at gøre byens rum til rum for idræt og bevægelse, som var nogle af de indsatsområder, delegationen havde ønsket at høre mere om.

For at styrke befolkningens fysiske aktivitet arbejdes der bl.a. med at tilbyde en meget bred vifte af aktiviteter i byens sportsfaciliteter, fordelagtige abonnementsordninger og rabatordninger for lavindkomstfamilier, handicappede, seniorer osv.

Der arbejdes med to kampagner: Kirol Ekintzak, der løber i vintersæsonen med aktiviteter i byens faciliteter, som primært er organiseret af sportsforvaltningen samt i enkelte faciliteter, der drives af lokale klubber. Og UDA, som løber i sommerhalvåret og består af aktiviteter, der primært foregår udendørs og er organiseret af lokale sportsklubber.

For at styrke byens rum som et rum for idræt og bevægelse arbejdes der bl.a. med en decentraliseringsstrategi, hvor målet er at etablere sportsfaciliteter i alle lokalområder; både indendørs og især udendørs faciliteter: rekreative arealer, multibaner, boldbaner og løbe- og cykelstier i forbindelse med byens sportshaller.

Herudover etableres faciliteter til sejlsport, kano/kajak, surfing på strande og ved floden. I landområderne omkring byen er der især fokus på at videreudvikle stisystemer til vandring og trekking i bjergene omkring San Sebastian.

Der arbejdes desuden for at gangsatte flest mulige udendørs aktiviteter i byens rum – parker, strand, gader og bjerge. Endelig har San Sebastian en mangeårig tradition for i samarbejde med nogle af de store sportsklubber at afvikle mange små og store sportsevents i løbet af året, bl.a. motionsløb, maraton, triathlon, cykelløb, regattaer, rugbyturnering, World Padel Tour etc.

San Sebastian har 80 sportsklubber, hvoraf de 75 modtager offentligt tilskud. Enkelte klubber (4-6) er meget store med mange forgreninger. Det er oftest disse store klubber, der organiserer byens mange store sportsevents, ligesom nogle af dem står for drift af nogle af sportscenterne i lokalområderne. For at styrke byens klubber og foreningsliv gives der hvert år støtte til lokale sportsklubber og foreninger på i alt 400.000 €.

En af byens store klubber er klubben Fortuna, der er en stor og vigtig samarbejdspartner for sportsforvaltningen. Klubbens formand præsenterede udvalget for en del af klubbens historie og erfaringer fra bl.a. organiseringen af det traditionsrige løb Behobia-San Sebastian, der hvert år afvikles fra Behobia i Frankrig med målstreg i San Sebastian.

Besøget blev afsluttet med en rundvisning på de mange faciliteter. Her fik rådmanden og forvaltningschefen for Sport og Fritid bl.a. en introduktion til det traditionelle baskiske spil pelota, der minder om squash, men spilles på en meget lang bane. Spillet findes i flere varianter, hvor bolden rammes med henholdsvis ketcher, kurv eller som afbilledet med hånden.

- Besøg og rundvisning på Museum San Telmo
- Rundvisning på madmarked og introduktion til lokal gastronomi
- Oplevelse af kulturhovedstadsaktiviteter

Besøg og rundvisning på Museum San Telmo

San Telmo er et museum for baskisk kultur. Det blev oprettet i 1902, og fik fra 1932 til huse i et tidligere Dominikanerkloster fra 1500-tallet. Museet blev i 2011 udvidet med en moderne tilbygning, der er meget smukt tilpasset til klosteret og det omkringliggende terræn.

Museet deltager aktivt i 2016-satsningen, aktuelt med projektet "Entre Arenas" af den spanske kunstner Federico Guzman. Projektet er bygget op i et telt skabt af traditionelle kvindeklæder fra Sahrawi-folket i det vestlige Sahara, forsynet med individuelle motiver, der sætter fokus på samarbejde, køn, feminisme og menneskerettigheder.

Rundvisningen førte udvalget igennem baskernes historie gennem mange hundrede år.

Lokal gastronomi og kulturhovedstadsaktiviteter

Herefter besøgte udvalget madmarked, hvor man fik introduktion til den lokale gastronomi.

Den resterende del af dagen var udvalget delt op i grupper, som var rundt at opleve den aktive kulturhovedstad, herunder den igangværende "World Puppet Festival". I den forbindelse overværede udvalget forestillingen "Hand Shadows Animare" af The Kakashiza Shadow Play Theater.

- Hjemrejse
- Udvalgsmøde om Kulturpolitikken under hjemrejsen

- Steen B. Andersen, udvalgsformand
  - Esben Kullberg, næstformand
  - Jette Jensen, udvalgsmedlem
  - Knud N. Mathiesen, udvalgsmedlem
  - Ali Nuur, udvalgsmedlem
  - Theresa Blegvad, udvalgsmedlem
  - Hans Skou, udvalgsmedlem
-
- Rabih Azad-Ahmad, rådmænd
  - Kirsten Jørgensen, direktør
  - Niels Rask, forvaltningschef
  - Rolf Hapel, forvaltningschef
  - Ib Christensen, forvaltningschef
  - Søren Hougaard Jensen, sekretariatschef
  - Nina Leunbach Wang, konsulent

Regnskab for studieturen	
Fly	36.330 kr.
Hotel	61.669 kr.
Busser i Danmark og Spanien	14.146 kr.
Taxa og anden transport	3.876 kr.
Forplejning	36.398 kr.
Diæter, gaver og tolk	14.820 kr.
Billetter til museum og teater	1.193 kr.
I alt	168.432 kr.
I alt pr. person	12.031 kr.

